

Contents

M. J. Lisický: Restoration and reclamation as important activities in nature conservation and care for the environment	117
V. Ložek: Limits and aims of renaturation in the light of landscape development during the Quaternary	120
P. Pišút, E. Uherčíková: Possibilities of floodplain forest restoration in the inundation area of the Danube from the viewpoint of present perspectives of natural reforestation	124
B. Stalmachová: Possibilities of recultivation of devastated areas in the Ostravsko-Karviná region	130
M. Turiníčková: Wetland restoration - on the example of restoration of the water regime in State Nature Reservation Šúr	132
Z. Izakovičová: Reorganization and revitalization of the surroundings of the atomic power station Mochovce	138
E. Nováková: Reintroduction of lynx to the Protected Landscape Area Křivoklátsko	142
V. Petříček: Nature and landscape protection in the former military training areas Mladá and Ralsko ..	147
M. Jakubis: Possibilities of restoration and revitalization of regulation of torrents in forest management	151
Z. Rózová: Changes in the mood of land use in country settlements policy ..	154

Recent news

R. Grollmus: Tomorrow they already agree	114
M. Círanová: Do Canadian technologies help in improvement of the Slovak environment?	115
M. Turiníčková: Protection of rivers and their catchment areas in Slovakia ..	115
J. Majer, M. Kubečková: Ecological adhesivum for seed dressing	116

Tribune

A. Gore: A vision of an ecologically responsible world	159
P. Eliáš: Three priorities of ecological research	160

Contacts

M. Turiníčková: Ramsar Convention ..	162
---	-----

Books

E. Kalvodová: City ecology	164
T. Hrnčiarová: Book of books	165
M. J. Lisický: Restoration Ecology ..	166

Returns to nature

Each period has its own specific form of „return to nature“. The idea of Rousseau in the 18th century differs from the idea of Emerson and Thoreau in the 19th century. Of course the end of the 20th century puts the question much more urgently and in another way. We know that the problems are two having only one resource but two solutions. The return to nature as to the substance, to eternal principle, to evolution mission of man is possible to solve individually by escape, by personal alternative. But the declaration of responsibility for the quality of the environment, that is adapted to our needs by us as biological species, is possible only on the basis of common recognition, understanding and decision.

Everybody carries nature in himself and in harmony with this fact we perform. From this viewpoint the term return is not an adequate one, because we could not go away from nature. But we have caused in our environment changes the usefulness of which may be doubtful in relation to sustainable living on the Earth. This scepticism is the resource of possible and desirable returns of mankind. Naturally not romantic, anachronic or only intuitive returns, but returns based on adequate knowledge of nature and its functioning.

The return to nature in the end of the second millenium does not mean a return to remote origin but to naturalness. It is comprehensible if in the journal devoted to environmental problems we try to explain and discuss the issue of natural functioning of ecosystems and landscape. In spite of it in this issue will be possible to speak about also the conditions of natural functioning of social environment, we pay attention to natural environment. The important American ecologist Barry Commoner remarked to the problem of technical versus natural economy: „nature knows it better“. We can add to it, that the human being will it know the better the more he understands nature. Renaturation, reclamation and other RE-activities give evidence about the fact that perhaps we are going to recognize it.

Mikuláš J. Lisický

Zajtra sa (už) dohodnú

Workshop venovaný problematike efektívneho vyjednávania a riešenia konfliktov v ochrane a tvorbe životného prostredia sa uskutočnil v dňoch 6. – 8. októbra 1992 v Banskej Štiavnici. Podujatie organizácie pripravilo KEC, odborným garantom bol Partners for Democratic Change z USA, zastúpený prof. Charlesom Wigginsom a Centrum prevencie a riešenia konfliktov UK v Bratislave, ktoré reprezentovali PhDr. Dušan Ondrušek, CSc. a PhDr. Klaudius Viceník, CSc.

25 odborníkov z rôznych sfér ochrany a tvorby životného prostredia sa oboznámilo s novými pohľadmi na vyjednanie v konfliktných situáciách. Dalo by sa povedať, že účastníci seminára získali okrem schopnosti primárneho obhajovania vlastného stanoviska v spore aj pohľad – lepšie povedané optiku – človeka, ktorý spor sle-

duje ako tretia (sprostredkovateľsko-mediátorská) osoba. Samozrejme, že práve takýto účastník sporu je schopný analyzovať na základe hoci aj vonkajších prejavov, mimiky a gestikulácie svojho oponenta momentálnu situáciu v hádke. Umožňuje mu to pohotovejšie nachádzať efektívne východisko zo zdanlivo neriešiteľnej situácie. Tieto workshopy podľa prof. Wigginsa slúžia aj na prípravu ďalších mediátorov z radov účastníkov, ktorí by mohli neskôr sami pokračovať v organizovaní podobných podujatí.

„Študenti“ mali možnosť vyskúšať si spôsoby efektívneho vyjednávania v praxi, na probléme, ktorý si sami vybrali ako typický a všetkým zúčastneným dobre známy. Takže workshop nebol iba výcvikom na osvojenie si určitých techník vyjednávania, ale pomohol aj vyriešiť alebo prinaj-

meňšom vyjasniť konkrétny ekologický problém. Jednou z najneobvyklejších vyučovacích metód bolo, že účastníci mali možnosť vopred sa zúčastniť na príprave programu a priamo na mieste ho modifikovať podľa záujmu a požiadaviek zastúpených strán.

Keďže workshop trval len tri dni, účastníci sa snažili využiť každú chvíľu. Pracovalo sa do neskorých večerných hodín. Súčasťou programu bola aj ukážka spôsobov neverbálnej komunikácie.

V budúcnosti chcú organizátori spolu s odbornými garantmi pripraviť podobný workshop špeciálne pre pracovníkov úradov životného prostredia. Preto uzavreli predbežnú dohodu s prof. Wigginsom na zorganizovanie ešte dvoch kurzov prostredníctvom Partners for Democratic Change.

Radovan Grollmus

Pomôžu kanadské technológie zlepšiť naše životné prostredie?

Kanada patrí ku krajinám, ktoré sa rozhodli radikálne riešiť problémy životného prostredia a smeruje k nulovej tolerancii k znečisteniu ktorejkoľvek z jeho zložiek. V posledných rokoch nastali napr. zásadné zmeny v nakladaní s odpadom, sľubne sa rozvíjajú nové technológie šetriace životné prostredie a pod. Sedem popredných kanadských firiem s takýmto zameraním sa predstavilo asi 200 účastníkom z radov našich odborníkov na stretnutí v Bratislave 4.-5. 3.1993. Prezentáciu pripravilo obchodné oddelenie Kanadského veľvyslanectva v spolupráci s MŽP SR a Domom techniky ZSVTS.

Spoločnosť Agglo Recovery, zameranú na recykláciu priemyselných odpadov, predstavil jej prezident Peter Weiwürm, ktorý sa touto problematikou zaoberá 17 rokov a jeho vzťah k Slovensku je obzvlášť srdečný, pretože sa tu narodil. Firma sa zaoberá vývojom, projektovaním, ale aj budovaním a prevádzkovaním recyklačných systémov na priemyselny odpad v severnej Amerike a v Európe. Na Slovensku spolupracuje s firmou Boneco v Holíci na vybudovaní malého modelového recyklačného strediska.

Alberta Treating Chemicals je výrobcom a dodávateľom širokého spektra chemikálií, medzi ktoré patrí sortiment biodegradovateľných enviro-organických výrobkov, nekorozívnych a netoxických tak pre rastliny, ako pre živočchy.

Firma BC Gas International Inc. je dcérska spoločnosť firmy BC Gas Inc.,

spoločnosti pre rozvod plynu z Britskej Kolumbie. Spoločnosť ponúka konzultácie, zaškoľovanie, komplexný program a marketing pre vozidlá na zemný plyn, modernizáciu systémov rozvodu zemného plynu a ďalšie služby. Tieto služby zatiaľ nemáme, ale boli by veľkým prínosom k ozdraveniu ovzdušia našich miest.

Spoločnosť E.Q.U.I.P. International vyrába asi 500 druhov rôznych chemikálií, hlavne netoxické, biodegradovateľné

rozpúšťadlá, ktoré by mali nahradiť chlórivé a CFC rozpúšťadlá, používané najmä pri výrobe celulózy a papiera. Vlastní aj patenty v oblasti úprav odpadových vôd (odstraňovanie biokalov).

Kenox Corporation ponúka systémy na úpravu odpadových vôd, založené na jej vlastnom vysokoefektívnom postupe oxidácie vlhkým vzduchom. Takýmto spôsobom možno upraviť i nebezpečný toxický odpad, odstrániť oleje, rozpúšťadlá, kovy, kaly a najrôznejšie toxické látky.

Spoločnosť Nisymco sa venuje výrobe technológií, zameraných na úspory energie pri chladiacich zariadeniach, na spätné získavanie tepla, výroba modulárne jednotky na čistenie vzduchu - odlučovače tuhých látok, ale zaoberá sa i vyhodnocovaním environmentálnych rizík a pod.

MCO Wheaton predstavila výlučne kanadskú technológiu na bezpečné prečerpávanie a prepravu pohonných hmôt do autobusov, lokomotív, ťažkej stavebnej mechanizácie, ktorá prispieva k ochrane životného prostredia tým, že zabráňuje akýmkoľvek stratám, resp. vyliatiu. Dnes sa už tieto zariadenia využívajú okrem Kanady a USA i v niektorých európskych štátoch (v Anglicku, Francúzsku a Holandsku).

Marta Ciranová

Ochrana riek a ich povodí na Slovensku

Seminár s rovnakým názvom zorganizoval Slovenský zväz ochrancov prírody a krajiny v spolupráci s Centrom environmentálnej výchovy - Sofron - pri Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského a Danube Basin Environmental programme v dňoch 11.-13. decembra 1992 v Stupave. Cieľom podujatia bolo sprístupniť rôzne typy programov zameraných na ochranu a obnovu prírodných hodnôt riek a ich povodí, ako aj vytvoriť stratégiu takejto ochrany na Slovensku. Popri dobrovoľných ochrancoch prírody sa na seminári zúčastnili pracovníci vysokých škôl, SAV a štátnej ochrany prírody.

Hlavné referáty boli venované témam:

- Program „Ochrana biodiverzity v strednej a východnej Európe“,
- Ramsarská konvencia a jej plnenie v SR,
- Danube Basin Environmental Programme - medzinárodný program zameraný na zlepšenie životného prostredia v celom povodí Dunaja,
- Mapovanie biotopov na Slovensku,
- Program „Mokrade“,
- Revitalizácia riečnych systémov v ČR a SR,
- Možnosti využitia Územného systému ekologickej stability (ÚSES) pri ochrane vodných tokov a mokradí,